ОСИГУРИТЕЛЕН ДОХОД И ЗДРАВНООСИГУРИТЕЛНИ ВНОСКИ ЗА ЗАДЪРЖАНИТЕ ПОД СТРАЖА ИЛИ ЛИШЕНИТЕ ОТ СВОБОДА

Режимът на задължително здравно осигуряване на задържаните под стража или лишените от свобода е регламентиран в чл. 40, ал. 3, т. 6 от ***Закона за здравното осигуряване*** (ЗЗО).

Задържаните под стража или лишените от свобода *са осигурени за сметка на държавния бюджет, освен ако не са осигурени по реда на чл. 40, ал. 1 от ЗЗО (чл. 40, ал. 3, т. 6 от ЗЗО).*

задържаните под стража или лишените от свобода

<u>доход, върху който се внасят вноските</u>:

минималния осигурителен доход за самоосигуряващите се лица

Вноските са за сметка на държавния бюджет в размера, определен със ЗБНЗОК за съответната година размер, (до влизане в сила на ЗБНЗОК за 2026 г. - 8 на сто)

За тези лица вноската се определя върху минималния месечен размер на осигурителния доход за самоосигуряващите се лица, определен със ЗБДОО за съответната година.
До влизане в сила на ЗБДОО за 2026 г, съгласно ***Закон за събирането на приходи и извършването на разходи през 2026 г. до приемането на Закона за държавния бюджет на Република България за 2026 г., Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване за 2026 г. и Закона за бюджета на Националната здравноосигурителна каса за 2026 г.*** се прилагат минимален месечен осигурителен доход за самоосигуряващите се лица по чл. 4, ал. 3, т. 1, 2 и 4 от КСО, определени в ЗБДОО за 2025 г. в размер на 550,66 евро (1077 лв.)

„Лишаване от свобода” е наказание по смисъла на чл. 37, ал. 1, т. 1а от ***Наказателния кодекс*** (НК). Наказанието лишаване от свобода се изтърпява в затворите, както и в поправителните домове и в затворническите общежития към тях – чл. 40, ал. 1 от НК.

ОСИГУРИТЕЛЕН ДОХОД И ЗДРАВНООСИГУРИТЕЛНИ ВНОСКИ ЗА ЗАДЪРЖАНИТЕ ПОД СТРАЖА ИЛИ ЛИШЕНИТЕ ОТ СВОБОДА

Съгласно чл. 57 от ***Наказателно-процесуалния кодекс*** (НПК) мерките за неотклонение се вземат с цел да се попречи на обвиняемия да се укрие, да извърши престъпление или да осуети привеждането в изпълнение на влязлата в сила присъда.

Мярка за неотклонение „***задържане под стража”*** се взема, когато е налице обосновано предположение, че обвиняемият е извършил престъпление, което се наказва с лишаване от свобода или друго по-тежко наказание, и доказателствата по делото сочат, че съществува реална опасност обвиняемият да се укрие или да извърши престъпление (чл. 63, ал. 1 от НПК).

Пример:
Спрямо лице е наложена мярка за неотклонение „домашен арест”. Съгласно чл. 58 от НПК мерките за неотклонение са: подписка, гаранция, домашен арест и задържане под стража.
Както е видно от цитираната разпоредба „домашен арест” и „задържане под стража” са две различни мерки за неотклонение, които от своя страна не могат да бъдат приравнени на наказанието „лишаване от свобода”. Домашният арест се състои в забрана обвиняемия да напуска жилището си без разрешение на съответния орган.
В ЗЗО изрично са определени лицата, които са осигурени за сметка на държавния бюджет, поради което те не могат да бъдат тълкувани разширително и към тях да бъдат причислени и лицата с наложена мярка за неотклонение „домашен арест”.
Предвид гореизложеното здравноосигурителните вноски за лицата с наложена мярка за неотклонение „домашен арест” **не следва** да бъдат внасяни по реда на чл. 40, ал. 3, т. 6 от ЗЗО.

По реда на чл. 40, ал. 3, т. 6 от ЗЗО – за сметка на държавния бюджет се осигуряват и лицата за времето, през което са изтърпявали наказание лишаване от свобода, което в последствие е признато по съответния ред за неоснователно наложено.

ОСИГУРИТЕЛЕН ДОХОД И ЗДРАВНООСИГУРИТЕЛНИ ВНОСКИ ЗА ЗАДЪРЖАНИТЕ ПОД СТРАЖА ИЛИ ЛИШЕНИТЕ ОТ СВОБОДА

Здравното осигуряване на лицата с наложена пробационна мярка “поправителен труд” и “безвъзмезден труд в полза на обществото”.

- Пробационната мярка „поправителен труд” се изпълнява по месторабoтата на осъдения и включва удръжки върху възнаграждението му от 10 до 25 на сто в полза на държавата.(чл. 43, ал. 1 от НК).

Лицата с наложена пробационна мярка поправителен труд получават възнаграждение за трудовата си дейност. През този период за лицата се дължат здравноосигурителни вноски на основание чл. 40, ал. 1, т. 1 от ЗЗО. Осигурителните вноски се дължат върху брутното месечно възнаграждение, без да се намалява с удръжките от възнаграждението на осъдения.

- Пробационната мярка „безвъзмезден труд” е труд, който се полага в полза на обществото без ограничение на свободата на осъденият (чл. 42б, ал. 5 от НК) .

При тази мярка лицето се задължава да упражнява трудова дейност в полза на обществото, без да получава възнаграждение за нея. Лицата следва сами да внасят здравноосигурителни вноски на основание чл. 40, ал. 5, т. 1 от ЗЗО, ако не са здравноосигурени на друго основание.

Правата на лишените от свобода са регламентирани в специален закон - ***Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража (ЗИНЗС)***.
Съгласно чл. 84, ал. 2, т. 4 от ЗИНЗС всички лишени от свобода имат право на здравно осигуряване от момента на задържането. Здравните вноски на лишените от свобода са за сметка на държавния бюджет и се превеждат чрез Министерството на правосъдието. За тези лица се внасят здравноосигурителни вноски от момента на задържането им – на основание чл. 128, ал. 2 от ЗИНЗС.
Разпоредбите на чл. 84, ал. 2, т. 4 и чл. 128, ал. 2 от ЗИНЗС са специални и изключват приложението на общите разпоредби на ЗЗО по отношение на този кръг лица. Според текста на цитираните разпоредби на ЗИНЗС не се прави разграничение между лишените от свобода, които са български и тези, които са чужди граждани, поради което здравноосигурителните вноски на лишените от свобода – чужди граждани също са за сметка на държавния бюджет и се превеждат чрез Министерството на правосъдието.

ВНИМАНИЕ

Съгласно чл. 128, ал. 2 от ЗИНЗС всички лишени от свобода от момента на задържането до освобождаването им са със статут на здравноосигурени лица с непрекъснати здравноосигурителни права.

ОСИГУРИТЕЛЕН ДОХОД И ЗДРАВНООСИГУРИТЕЛНИ ВНОСКИ ЗА ЗАДЪРЖАНИТЕ ПОД СТРАЖА ИЛИ ЛИШЕНИТЕ ОТ СВОБОДА